

ЕТИКА АДВОКАТА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Питання адвокатської етики були предметом розгляду вітчизняних і зарубіжних вчених та юристів-практиків, зокрема, Білоус К., Варфоломєєвої Т., Васьковського Є., Святоцького Д., Загарії В., Молло М., Казанського П., Мейера Д., Симоненко Г. та ін. Тим не менше, ця проблематика залишається актуальною і потребує подальшого розгляду. Загальновідомо, що адвокат, відповідно до Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятого у жовтні 1988 року, посідає окреме особливе місце серед інших юридичних професій, адже він виконує унікальну та універсальну функцію у суспільстві — захищає права та свободи громадян

Правилами адвокатської етики, затвердженими установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року, закріплені такі базові принципи

адвокатської діяльності, як дотримання законності, компетентність і добросовісність, дотримання інтересів клієнта, принцип неприпустимості конфлікту інтересів на стадії прийняття доручення клієнта та ін. [Правила адвокатської етики від 17 листопада 2012 року // Відомості Верховної Ради. — 2013 р. — № 48. — Ст. 17]

Проте в сучасній Україні, далеко не всіх цих принципів дотримуються адвокати під час виконання своїх професійних обов'язків, а інколи й порушують їх, і що особливо неприпустимо, взагалі не несуть за це відповідальності.

Так, досить поширеним у адвокатському професійному середовищі є прийняття доручення від клієнта адвокатом, не компетентним у даній сфері, без попередження клієнта про це, а також ведення паралельно великої кількості справ одним адвокатом, що призводить до непрофесійного, неефективного та недобросовісного розгляду та вирішенню судових справ за участі адвоката.

Досить часто адвокати, які тільки розпочинають свою професійну діяльність, беруться за будь-які справи, навіть заздалегідь прогашні, використовують конфіденційну інформацію, отриману від клієнтів, задля досягнення комерційного розвитку та отримання особистої вигоди. І що характерно, уникають покарання і надалі продовжують вести «професійну» адвокатську діяльність.

Питання порушення адвокатами Правил адвокатської етики активно вивчається сьогодні й Національною асоціацією адвокатів України. Безумовно, що однією із головних причин є низький морально-етичний рівень розвитку адвоката як особистості, відсутність моральних орієнтирів та сенсу людської справедливості, а відтак, й низькі показники дотримання морально-етичних норм, встановлених Правилами адвокатської етики, під час виконання службового обов'язку.

Задля вирішення питання з цих проблем вважаємо доцільним звернутися до першого джерела адвокатської професії — до Alma Mater кожного майбутнього адвоката — до принципів вітчизняної юридичної освіти.

Однією з проблем підготовки фахівця-правозахисника є недостатнє виховання у майбутніх юристів правової та морально-етичної свідомості вищими навчальними закладами України. Одним зі способів вирішення цієї проблеми було створення «клінічної освіти» або «юридичних клінік».

На сьогодні в Україні нараховується лише 26 юридичних клінік, при чому значна частина вузів, де є юридичні клініки, ще не інтегрувала цей курс до навчального плану (Єлов В. Коли вуз готуватиме юристів, а не «випускни-

ків»? / В. Єлов // Право України. — 2014. — № 1. — С. 132–135).

Проблема також полягає в тому, що у нашій країні через наявність великої кількості некомпетентних адвокатів, юристів, поступово втрачається повага до професії. В Україні ж нараховується близько 96 вузів, які готують спеціалістів у юридичній сфері, 95 % з яких щороку отримують диплом, і при цьому тільки незначна частина з випускників отримують роботу за спеціальністю та стають компетентними та кваліфікованими адвокатами (Білоус К. Сутність адвокатської етики як необхідної умови здійснення адвокатом своєї діяльності / К. Білоус // Все для юристов. — 2010. — № 7. — С. 121–122).

Ще одним з чинників виникнення даної проблеми є наявність неефективних, на нашу думку, форм відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики та професійного обов'язку.

Відповідно до закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», за вчинення дисциплінарного проступку до адвоката може бути застосовано одне з таких дисциплінарних стягнень: 1) попередження; 2) зупинення права на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року;

3) для адвокатів України — позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України, а згідно з Правилами адвокатської етики за порушення положень даних правил до адвоката можуть бути застосовані заходи дисциплінарної відповідальності в порядку, передбаченому чинним законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність, а також актами Національної асоціації адвокатів України.

При цьому не передбачається застосування цивільно-правової відповідальності, що, є бажаним положенням у даних нормативно-правових актах (Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року № 5076–17 // Відомості Верховної Ради. — 2013 р. — № 27. — Ст. 282).

Усе вище зазначене спонукає нас до роздумів про необхідність зважених дій для підвищення якості підготовки правознавців.

Для цього варто розробити додаткове випробування для абітурієнтів при вступі до юридичного вищого навчального закладу для визначення його морально-психологічної та правової свідомості. А також впровадити аналогічне випробування при здачі іспитів для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Крім того, важливо змінити вимоги до досвіду у юридичній сфері майбутнього адвоката при здачі іспитів для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю з 2 років до 10. Це достатній час для отримання необхідних теоретичних та практичних навичок, вивчення особливостей, усіх нюансів професії адвоката. Це зумовить більш відповідальне та сумлінне ставлення адвокатів до своїх професійних обов'язків.